

Amb motiu de la seva mort, Isidor Cònsul, pregoner de la festa de Sant Magí de l'any passat, va retre públic homenatge a Jaume Magre amb un article publicat a les pàgines d'opinió del diari "AVUI" (30 de maig de 1999). La reproducció d'aquell article ens serveix per mantenir el record d'un cerverí il·lustre, amic bonhomíós i entranyable, i també pregoner de Sant Magí l'any 1995.

EN LA MORT DE JAUME MAGRE, PARE DE LA CULTURA LLEIDATANA

Isidor Cònsul

En vaig sentir parlar per primer cop quan estudiava magisteri a Lleida, fa més de trenta anys, i companys del meu curs s'hi referien amb un to de respecte, de simpatia i d'admiració, i l'anomenaven Monsieur Magre forçant amb èmfasi la nasalitat forània del tractament. En la tristor lleidatana dels seixanta, aquest toc afrancesat feia l'efecte d'una declaració de principis cosmopolites i la intuïció d'aquella Europa nord enllà, on la gent, segons que deia Espriu musicat per Raimon, era noble, rica, culta, lliure, desvetllada i feliç. Els meus companys de curs, com si es tractés d'un misteri d'iniciació, em parlaven d'unes classes de conversa a l'Alliance Française que eren finestres obertes a la modernitat i s'hi tractaven punts de literatura, d'art i de política que no tenien res a veure amb el boirós ensopiment cultural en què vivia aclofada la ciutat del Segre. De retruc, em passaven, amb posat d'amagatotis, llibres amb etiqueta de perillósos que anaven signats per Sigmund Freud, Jean-Paul Sartre, Albert Camus o Rafael Alberti. De tant en tant em convidaven a sessions de cine fòrum i a conferències que feien a l'Alliance, i que eren trobades a mitja veu, sempre amb un deix de secretisme que s'acabava vestint amb farbalans de reivindicació política, debats sobre la manca de les llibertats catalanes i condemnes al poderós imperi de la censura. Darrere, movent els fils amb un posat de bonhomia, discreció i

elegància hi havia el director, Monsieur Magre.

Llavors no sabia que era cerverí ni que la seva formació francesa era seqüela de l'exili familiar. El seu pare, Jaume Magre i Ubach (1890-1966), havia estat un abrandat militant d'Esquerra Republicana, diputat al Parlament de Catalunya en les eleccions de 1932, i l'encarregat de proclamar la República, el 14 d'abril de 1931, des del balcó de l'Ajuntament de Cervera. El noi Jaume Magre i Servet (1924-1999) tenia quinze anys quan es va acabar la Guerra Civil espanyola i, amb els seus pares, li tocà d'exiliar-se a Montpeller fins a finals de la dècada dels quaranta. Tampoc no sabia, en aquells anys de magisteri, que la bondat del temps em donaria l'oportunitat de tractar-lo en el marc que més estimava, la seva Cervera nadiua, ni que hi havia una curiosa xarxa de complicitats amigues, coses dels pobles, que ens feien sentir propers. Les tardes d'estiu d'aquests darrers anys, quan es trobava animat, acostumava a passejar fins als meus dominis cerverins i omplir-se els ulls de l'ànima amb el paisatge segarrenc que es veu des de la placeta del Fossar, darrere de Santa Maria, un mirador excepcional massa deixat de la mà de Déu i de l'Ajuntament. A l'agost, la terra clivellada per la sequera i la força solar dels rostolls emmorenits entonen una bella metàfora dels alts i baixos de la vida. A boca de fosc, si coincidíem a la plaça Major o al mateix indret del Fossar, solia dir-me que començava a acomiadar-se i que havia vingut a prendre, com un remei, una ració de paisatge segarrenc. El veia com un model de pulcritud i d'elegància, amb la discreta finor dels intel·ligents i era fàcil adonar-se que tota la intensitat de la Segarra li havia fet niu al fons dels ulls i li campava en la lluisor d'una testa ennoblida per la tofa poderosa dels cabells blancs.

De retorn de l'exili, Jaume Magré s'instal·là a Cervera fins a l'any 1954 en què fou nomenat director de l'Alliance Française de Lleida. Ben aviat es convertí en un punt de referència de l'activisme cultural de la ciutat, en un tipus reconegut per la seva enorme capacitat de diàleg i sobretot per l'alenada d'aire fresc i innovador que tenia tot allò que proposava: ja vingués en forma de publicacions franceses

Jaume Magre, en la lectura del pregó el 1995 (Foto Gendre)

que entraven mig d'amagat, o bé fent possible l'homenatge a Picasso que havia estat prohibit a Barcelona, ja sigui organitzant cicles poètics dedicats a García Lorca i a Miguel Hernández, o bé amb una creació com la Petite Galerie, aparador d'art contemporani obert a les propostes d'avantguarda que no deixava de ser una provocació en una ciutat de tranc tan provincià com la Lleida d'aquell temps. Quan l'arribada de la democràcia ho va fer possible, es va convertir en el regidor de Cultura de la Paeria i durant dotze

anys fou un puntal de solidesa de l'alcalde Antoni Siurana. Projectà i posà en moviment la roda d'infraestructures culturals que són ara l'orgull de la ciutat: l'Aula Municipal de Teatre, l'Escola de Belles Arts i el Conservatori, la col·lecció La Banqueta i el premi d'assaig Josep Vallverdú.

Va fer de regidor de Cultura amb el mateix esperit amb què havia viscut sempre: amb la cordialitat fent-li de tarja de presentació i movent-se sempre en tres eixos d'acció: el diàleg, la discreció i la recerca de consens. No semblava un polític professional, tot i que exercia de militant socialista des dels anys durs del franquisme. Era un tipus d'alta categoria humana, d'una profunda convicció democràtica i amb un respecte exquisit cap a les opcions ideològiques d'altri. Un exemple a imitar, com apuntava Vidal Vidal en el seu

article al diari "Segre" (20-V-99), de qui manllevo un paràgraf que em servirà per tancar el meu: "Era un polític de l'època en què la política no era entesa com un *modus vivendi*, ni com un mitjà per a enriquir-se aprofitant els privilegis del poder, sinó com un servei a un país, a una ciutat, a una causa, que en el cas del plorat çerverí eren la del catalanisme i del progrés social, que ell percebia, i no s'equivocava, com a indissociables".